گفتوگۆ لەگەڵ هونەرمەند یەحیا ئەربیلی.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند یەحیا ئەربیلی: رەنگ کاریگەرییەکی زۆری لەسەر جوانی و شێوازی نووسین هەیە
هونەرمەند یەحیا ئەربیللی: ئاستی خۆشنووسانی کوردستان لە ئاستی باڵای هونەری خۆشنووسانی جیهان دا .
هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەندی خۆشنووس پارێزەر"یەحیا ئیبراهیم ئەربیلی " ساڵانێکە خزاوەتە نێو هونەری خۆشنووسی، بەهۆی لێهاتووی دەست وپەنجەی کانی بەشداری چەندین پیشانگەی خۆشنووسی کردوە لەسەر ئاستی ناوخۆ و دەروە، ئەربیللی ،لە قەڵای دێرینی شاری هەولێر لە دایك بووە دەرچووی (کۆلیژی یاسا)یە، چەندین خۆشنووس لە ژێردەستی پێگەیشتون، کە ئێستا لە گۆڕەپانی خۆشنووسی جێ پەنجەیان،دیارە بۆ زیاتر ئاشنا بوون بەم هونەرمەندە بە چەند پرسیارێك بەسەرمان کردۆتەوە.

***سەرەتا پێمان باش بوو باس لە چۆنییەتی ئاشنا بوونت بە هونەری خۆش نووسی بکەیت.**

- لە ساڵی 1992کاتێك سەیری تابلۆی خۆشنووسیم دەکرد زۆر حەزم دەکرد بتوانم نووسین بە شێوازی هونەری بنووسم ،ئینجا هەوڵی لاسایی کردنەوە و قوڵ بوونەوەم دا لە جوڵەی پیتەکان لە شێوازەکان و جۆرەکانی نووسیندا ،دوای ئەوە لە ساڵی 1993 چوومە لای مامۆستا نجات انور کە شێخی خۆشنووسانی کوردستانە،لەلای بەرێزیان فێری سەرەتای هونەری خۆشنووسی بووم دواتر توانیم بە مەشق وراهێنانی بەردەوامی نووسین پەرە بە ئاستەکەم بدەم و لە هەمان ساڵدا دەستم کرد بە نووسینی تابلۆی ریکلام و لافیتە بە شێوەیەکی بەردەوام.

***چی وای لە بەرێزتان کردووە ، بخزێنە ناوی هونەری خۆش نووسی ئایا هونەری خۆش نووسی حەزوو ئارەزووە یان پیشەیە؟**

- جوانی و رەسەنایەتی هونەرەکە و شێوازی نووسینەکان وایان

لێکردم بە حەز و ئارەزوویەکی زۆرەوە دەست بەم هونەرە بکەم، یەکێك لەم هۆکارانەی کە بووە هۆی بەردەوامی ئارام گرتنم بوو لەسەر زۆری مەشق و نووسینم کە رۆژانە زیاتر ل 3 کاتژمێر ،مەشق و راهێنانم دەکرد بە بەردەوامی بە بۆ ئەوەی هەست بە ماندوو بوون بکەم،ئەمەش بووە هۆی ئەوەی کە بتوانم لە ماویەکی کەمدا ئەم هونەرە بە شێوەیەکی زۆر باش لە ژیانم دا بەرجەستە بکەم ،هونەری خۆشنووسی هونەرێکی رەسەنە و چێژیکی زۆری روحی، دەبەخشێت بە خۆشنووس بە تایبەتی لەکاتی نووسیندا.

***ئەگەر باس لەجۆرەکانی خۆش نووسی بکەیت؟ تۆ زیاتر لە سەر کام جۆرە خۆش نووسی کاردەکەیت؟**

- زۆر جۆر نووسین هەیە کەپێیان دەڵێن (خەت) ، بەڵام خەت یان شێوازی نووسینی چەند جۆری سەرەکیمان هەیە، وەك خەتی (پلپ) کە جوانترین و قورسترین جۆری نووسینە بۆ فێربوون ، لەبەر بوونی ئەندازەیەکی تایبەت بە پیتەکان، خەتی (نسخ) و فارسی (نستعلیق)و (دیوانی)کە تایبەت بوو بە دیوانی عوسمانی و خەتی (کوفی) کە کۆنترین خەتە و (روقعە- ریحانی – سنبلی- مغربی- مصحفی) زۆری تریش ، من زیاتر لە خەتەکانی (نسخ و دیوانی و فارسی و روقعە) دەنووسم ،شارەزاییشم لە هەموو جۆرەکانی خەت هەیە. *ئاستی خۆش نووسی لە کورسان لە چ ئاستێك دایە؟
- زۆر بەخۆشحاڵییەوە ئاستی خۆشنووسانی کوردستان لە ئاستی باڵای هونەری خۆشنووسانی جیهان دا ،بەڵگەش بۆ ئەم بۆچوونەم بەشداریمان کردنە، لە پێشبڕکێیە جیهانییەکان و وەرگرتنی خەڵاتی سەرەکی پێشبرکێیەکان ، وە بەخشینی خەڵاتی رێزلێنان بە خۆش نووسانی کوردستان ، لە سەر ئاستی نێودەوڵەتییدا، ئەمەش بە هەوڵ و تەقەڵای خۆشنووسان بە هاندانیان لەلایەن مامۆستایانی خۆشنووس ، بۆ برەودان وبەرزکردنەوەی ئاستیان ،نابێ ئەمەشمان لە یاد بچێت کە هونەری خۆشنووسی بە یەکێك لە سیما هەرەجوانەکانی شارستانیەتی هەر وڵاتێك.

***پێتان وایە جۆری رەنگ، کاریگەری لەسەر خۆش نووسی دەبێت؟ بۆنموونە رەنگی رەش؟**

- رەنگ ، کاریگەرییەکی زۆری هەیە لەسەر جوانی و شێوازی نووسین،بەڵام شێوازی نووسینی کلاسیك و تەنها بە ڕەنگی ڕەش

دەنووسرا بۆ ئەوەی زیاتر روون و دیاربێت ، لە کاتی خوێندنەوەیدا، بەڵام هەنگاو بە هەنگاو ڕەنگی تریش هاتە نێو جیهانی خۆشنووسی ، رەنگی قاوەیی کە زیاتر فارسەکان ئەم ڕەنگەیان بە کار دەهێنا ،لە نووسینەکانیاندا وە ڕەنگەکانی تریش وەك ڕازاندنەوەی پیتەکان و پێدانی جوانییەکی زۆر بە تابلۆ، بە هەمان شێوە بەکارهێنانی ڕەنگ لە نەخش بۆ تابلۆکان ، ئەمەش هونەرێکی تایبەتە کە زیاتر لە جیهانی دەرەوە گرنگی پێدەدرێت.

*پێتان وایە سروشت کاریگەری لە خۆش نووسی دەبێت ، وەکو هونەری شێوەکاری؟

- سروشت و کەشێکی ئارام ، کاریگەرییەکی زۆریان هەیە لەسەر خودی خۆشنووس ، بەتایبەتی لە کاتی نووسیندا لەبەر ئەوەی نوسین زیاتر هەستە ،لەهەمان کاتدا قوڵبوونەوە یەلەپیتەکان.

***کەسێکی دیاریکراو هەیە، کە هاوکارت بوو بێت، یاخود وەکو مامۆستایەکی خۆتی دابنێت؟**

مامۆستا ئازیزەکان کاریگەرییەکی ، زۆریان هەبووە لە سەر خودی خۆم لەوانەش مامۆستایان (نجات ئەنوەر و ئەحمەد عبدولڕەحمان) کە بە کۆڵەگەی هونەری خۆشنووسی دادەنرێن لە سەر ئاستی هەرێمی کوردستان لەگەڵ زۆرێکیش لە مامۆستایانی تر کە خزمەتێکی زۆر هونەری خۆشنووسیان کردووە.

- **بەرێزتان وەکو پیشە کاری زێرنگریش دەکەن، تا چەندپەیوەندی بە خۆشنووسی یەوە هەیە؟**

-لە ساڵی 1994 لەگەڵ برایەکانم دەستم کرد بە پیشەی زێڕنگری لە بازاری قەیسەری لە شاری هەولێر، کە کارمان دروستکردنی هەموو جۆرەکانی خشڵ بوو لە (پاشەسەر و میگلاد و عاشقبەند) وە شێوازەکانی تریش ، دواتر من لەبەر ئەوەی لە هونەری خۆشنووسییدا کارم دەکرد حەزم کرد، بتوانم ئەم هونەرە لەگەڵ پیشەی زێرنگریدا تێکەڵ بەیەك بکەم و ببێتە داهێنانێك لە جیهانی خشڵ دا،لە رووی هونەری و دیزایین و شێوازی نوێ بە دروستکردنی پیت و نووسین لە سەر زێڕ و زیو وەك دروستکردنی مەدالیای ڕێزلێنان بۆ کەسایەتییەحکومییەکان و هونەرمەندان و ئەدیبان و شاعیران … تاکو ئێستا چەندین دیزاینی تایبەتم دروستکردووە ، وەك مەدالیا ی ڕێزلێنان و خشڵی تایبەت بە ئافرەتان، بۆیە هونەری خۆشنووسیم کاریگەرییەکی زۆری هەبووە لە

سەرپیشەی زێڕنگریمدا ،لێرەدا توانیمان خزمەت بە شار و گەلی خۆمان بکەین لە هەمان کاتیشدا گەشتیارەکانیش بە خۆشحاڵییەوە سەردانمان دەکەن بۆ کڕینی دیاری تایبەت بۆ ئازیزانیان.

- **پرۆژەیەکی نوێتان هەیە یاخود کردنەوەی پیشانگا؟**

-پرۆژەی تایبەتیمان زۆر کردووە لە ڕووی فێرکردن و کردنەوەی خوولی خۆشنووسی لە ساڵی 1997 تاکو ئێستا ،لە هەمان کاتدا بەشداریم لە چەندین پێشبڕکێ و پیشانگالەسەر ئاستی ناوەخۆ و دەرەوە کردوە وەك لە وڵاتانی(ئەمریکا – ئیتاڵیا – قەتەر- مالیزیا- سعودیە- میسر – ئوردن – تورکیا – ئیمارات‌ی عەرەبی..).

***ئێمە لە کۆتاییدا زۆر سوپاسی بەڕێزتان هەر سەرکەوتووبن.**

-منیش زۆر سوپاستان دەکەم بۆ ئەو بەسەرکردنەوەیە ئێوەش هەر سەرکەوتووبن